

KORRALDUS

19.10.2022 nr DM-117788-18

Kutsala liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

EMG Karjäärid OÜ (registrikood 14273374, aadress: Vana-Narva mnt 11b, Kiiu alevik, Kuusalu vald, Harju maakond) esitas Keskkonnaametile 06.01.2022 taotluse nr T-KL/1010261-2 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS; edaspidi **KOTKAS**, 06.01.2022 numbriga DM-117788-4) keskkonnaloa saamiseks Kutsala liivakarjääri mäeeraldisel kaevandamiseks. Korrigeeritud taotlus on registreeritud 06.01.2022 numbriga DM-117788-4.

I ASJAOLUD

Taotletav Kutsala liivakarjäär asub Lääne-Viru maakonnas Viru-Nigula vallas Pärna külas riigiomandisse kuuluval kinnistul Karjääri (katastritunnus: 90201:001:0487). Kinnistu jääb Keskkonnaministeeriumi valitsemisalasse, volitatud asutus on Maa-amet. Taotletava mäeeraldisel pindala on 21,66 ha ning mäeeraldisel teenindusmaa pindalad on 23,61 ha.

EMG Karjäärid OÜ taotleb keskkonnaluba Kutsala liivakarjääris maavara kaevandamiseks. Kaevandatavaks maavaraks on täiteliiv. Taotletava mäeeraldisel toodanguks on üldehituses ja teedehituses vajaminev liiv. Liiva on tulevikus võimalik kasutada konstruktsioonides, kus materjali peamiseks nõudeks on plastsusarv ning liiva pesemisega on võimalik toota ka külmakerke kindlat materjali.

Taotletav mäeeraldis hõlmab täielikult Kutsala liivamaardla (registrikaart nr 0989) täiteliiva aktiivse tarbevaru 1 ja 2 plokki. Kasulik kiht levib nii ülalpool kui allpool põhjaveetasel. Seisuga 01.07.2021 on taotletava Kutsala liivakarjääri mäeeraldisega seotud jääkvaru järgmine:

- plokk 1 täiteliiva aktiivne tarbevaru ülalpool põhjaveetasel 424 tuh m³;
- plokk 2 täiteliiva aktiivne tarbevaru allpool põhjaveetasel 227 tuh m³.

Kogu täiteliiva kaevandatav varu on kokku 635 tuh m³. Taotluse kohaselt planeeritakse keskmiseks tootmismahuks 45 tuh m³ aastas.

Maavara plaanitakse kasutada üldehituses ja teedehituses. Keskkonnaloa kehtivusajaks taotletakse 15 aastat. Kaevandatud maa korrastatakse veekoguks ja metsamaaks.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi **KeHJS**) § 3 lõike 1 punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju.

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (edaspidi **KMH**) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lõike 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja. Maapõueseaduse (edaspidi **MaaPS**) § 48 kohaselt annab maavara kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet, seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS-e tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2, § 6 lõike 4, § 6¹ lõike 3, § 11 lõigete 2 ja 4 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab keskkonnaloa andja andma eelhindangu selle kohta, kas pealmaakaevandamine kuni 25 hektari suurusel alal on olulise keskkonnamõjuga tegevus ning kaaluma KMH algatamise vajalikkust.

KeHJS § 11 lõike 23 järgi otsustatakse KMH vajalikkus, lähtudes eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast.

II EELHINNANG

KeHJS § 6¹ lõike 3 järgi annab Keskkonnaamet eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ (edaspidi **määrus nr 31**).

Keskkonnaamet on eelhindangu andmisel kasutanud järgmisi materjale:

1. EMG Karjäärid OÜ poolt 01.01.2022 esitatud keskkonnaloa taotlus, sh taotluse seletuskiri (edaspidi **taotluse seletuskiri**) ja kaevandamisjäätmekava (edaspidi **jäätmekava**);
2. „Lääne-Viru maakonna Kutsala uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.06.2021)“, Töö nr 21-EA22, EMG Arendus OÜ Kiiu 2021 (edaspidi **uuringu aruanne**);
3. Keskkonnaregistri andmebaasi (<http://register.keskkonnainfo.ee/>);
4. Maa-ameti kaardirakendust (<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/>);
5. Eesti Looduse Infosüsteem (edaspidi **EELIS**) <https://infoleht.keskkonnainfo.ee/>.

Eelhindangu koostamisel on tuginetud nimetatud materjalidele.

1. Kavandatav tegevus (määruse nr 31 § 2)

1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Taotletav Kutsala liivakarjääri mäeeraldis asub Lääne-Viru maakonnas Viru-Nigula vallas Pärna külas riigiomandisse kuuluval kinnistul Karjääri (katastritunnus: 90201:001:0487).

Taotletav mäeeraldis hõlmab täielikult Kutsala liivamaardla (registrikaart nr 0989) täiteliiva aktiivse tarbevaru 1 ja 2 plokki. Kasulik kiht levib nii ülalpool kui allpool põhjaveetasel. Seisuga 01.07.2021 on taotletava Kutsala liivakarjääri mäeeraldisega seotud jääkvaru järgmine:

- plokk 1 täiteliiva aktiivne tarbevaru ülalpool põhjaveetasel 424 tuh m³;
- plokk 2 täiteliiva aktiivne tarbevaru allpool põhjaveetasel 227 tuh m³.

Kogu täiteliiva kaevandatav varu on kokku 635 tuh m³. Taotluse kohaselt planeeritakse keskmiseks tootmismahuks 45 tuh m³ aastas.

Uuringu aruande kohaselt on kasuliku kihi uuritud paksus varieerub vahemikus 0,8 - 9,0 m (keskmine 3,8 m). Kasulik kiht levib nii ülalpool kui allpool põhjaveetasel. Kasuliku kihi uuritud paksus ülalpool põhjaveetasel avatud veetaseme järgi on vahemikus 0,05 - 4,5 m (keskmine 2,3 m) ja allpool põhjaveetasel paksusega 0,0 - 5,0 m (keskmine 1,2 m)

Maavaravaru väljatakse pöördkopp-ekskavaatori abil põhjaveetasel alandamata nii ülalpool kui allpool veetasel. See tähendab, et kaevandamise eesmärgil põhjavett mäeeraldiselt ei kõrvaldata ega juhita ümber/tagasi.

Taotletav ala on osaliselt kaetud metsaga, osaliselt võsaga. Enne kaevandamise alustamist tuleb mets raadata ja kändud juurida. Raadamise vastavust õigusaktide nõuetele kontrollib Keskkonnaamet metsateatise menetluses. Keskkonnaluba on metsaseaduse § 32 lõike 2 punkti 4 tähenduses metsa raadamise alusdokument Metsateatise esitamise järgselt kontrollib Keskkonnaamet kavandatava raie vastavust õigusaktide nõuetele (sh looduskaitsepiirangud). Kaevandamisluba ei anna reservatsioonideta õigust kaevandamiseks ega asenda muid kaevandamiseks vajalikke haldusakte.

Pärast seda tuleb eemaldada katend. Taotletavas Kutsala liivakarjääris moodustab katendi kasvukiht, milleks on muld ja orgaanikarikas liiv. Katendi paksus varieerub vahemikus 0,05 - 0,7 m (keskmine 0,3 m) sh muld 0,05 - 0,5 m (keskmine 0,2 m). Katendi paksus on suurem liivakarjääri ida- ja keskosas, kus varasemalt kaevandatud ei ole. Vastavalt ala geoloogilise uuringu aruandele on taotletaval mäeeraldisel katendi maht 65 tuh m³ (sh mulla kogus 43 m³).

Katendi koorimine toimub ekskavaatori või buldooseriga. Kooritud katend ladustatakse mäeeraldisel või teenindusmaal aunades, mille kõrgus võib olla kuni 3 m. Aunade pealispind tuleb siluda, et tagada nende stabiilsus. Aunad haljastuvad vegetatsiooniperioodil 1–3 kuu jooksul. Ladustatud katendit kasutatakse valdavalt korrastamistöodel, ülejääk turustatakse.

Maavara aktiivse tarbevaru ammendumise järel korrastatakse ala korrastamisprojekti alusel,

mille lähtetingimused määrab Keskkonnaamet. Korrastamistingimuste alusel koostatakse korrastamisprojekt, milles määratakse täpsemat tehtavate tööde tehnoloogia ja järjestus. Ala korrastakse veekoguks ja metsamaaks. Ala tehnoloogiline korrastamine teostatakse etapiviisiliselt, vastavalt maavaravaru ammendumisele.

1.2. Tegevuse seosed asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Keskkonnaametile teadaolevalt puuduvad taotletaval tegevusel seosed või vastuolud asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Karjäärade rajamisega ja nende töötamise jooksul looduslik mitmekesisus paratamatul vaesestub. Taotletava mäeeraldise piires hävib senine maastik (metsamaa), kuid kaevandatud ala korrastamisega luuakse uus maastik (metsamaa ja veekogu). Looduslik mitmekesisus, taimestik ja loomastik saab hakata taastuma peale karjääri korrastamist.

Kaevandatud maa korrastatakse projekti alusel. Korrastamistingimuste alusel koostatakse korrastamisprojekt, milles määratakse täpsemalt tehtavate tööde tehnoloogia ja järjestus. Korrastamistöödega alustatakse esimesel võimalusel. Korrastamisprojekti koostamisel võib tekkida vajadus läbi viia lisauuringuid.

Taotletava Kutsala liivakarjääri katendi kogumaht on 65 tuh m³, millest 43 tuh m³ moodustab kasvukiht (muld). Põhiline osa kasvukihist kasutatakse karjääriala korrastamiseks, ülejääk turustatakse. Kasvukihi omaduste säilitamiseks ei ladustata materjali kõrgemates kui 3 m puistangutes. Korrastamiseks jääv katend ladustatakse vallidesse, kuid mitte kauemaks kui kolmeks aastaks. Korrastamistöödega alustatakse kaevandamise käigus esimesel võimalusel ning seda on võimalik teha paralleelselt kaevandamisega.

Eemaldav katend on saastumata pinnas, seega on välistatud õhu ja vee kaudu eralduvate saasteainete teke ja levik. Puistangutesse vallitatud kattekiht on geotehniliselt ja geokeemiliselt stabiilne pinnas. Keskkonnale ohtlike ainete (sealhulgas raskemetallide) sisaldus ladustavas materjalis ei ületa looduslikke taustakontsentratsioone ja sellega ei kaasne keskkonnale saasteohtu. Säilitamiseks kattevallide bioloogilist aktiivsust, aunasid ei tihendata, kuid tagamaks aunade stabiilsust, silutakse pealispind ja küljed.

Taotluse seletuskirjas on märgitud, et taotletava mäeeraldise toodanguks on ehituses ja teedehituses vajaminev liiv. Lisaks selgitatakse, et liiva on tulevikus võimalik kasutada konstruktsioonides, kus materjali peamiseks nõudeks on plastsusarv ning liiva pesemisega on võimalik toota ka külmakerke kindlat materjali.

Geoloogilise uuringu aruande kohaselt asub osa kaevandatavast varust allpool keskmist

põhjaveetasel. Taotluse seletuskirja kohaselt saab seda väljata põhjaveetasel alandamata, näiteks pika noolega pöördkopp-ekskavaatori abil. Kui vett kaevandamise eesmärgil karjääri alalt ei kõrvaldata ega juhita karjäärialalt kõrvale siis kaevandamine ei mõjuta oluliselt põhjaveetasel. Põhjaveetase kujuneb piirkonnale langevast sademete hulgast ja aurumise osakaalust. (vt p 1.5.)

1.4. Tegevuse energiakasutus

Seletuskirja kohaselt planeeritakse juurdepääsu karjäärile taotletava mäeeraldise teenindusmaa lääneservast, kus Unukse-Iila tee (tee nr 9020028) jääb 20 m kaugusele. Unukse-Iila tee ühendab tulevast liivakarjääri Unukse-Mahu kõrvalmaanteega (tee nr 17159).

Peamised energiatarbijad karjääri avamise järgselt on karjääris töötavad seadmed ja masinad.

1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Kutsala liivamaardla kesk- ja põhjaossa jääb Hilis-Pleistotseeni jääjärvede ja Joldiamere põiksäär. Liivamaardlal levivad Võrtsjärve alamkihistu jääjärvelised setted (Q1jrVr_lg), milledeks on eriteralised liivad, aleuroliidid, saviliivad ja savid. Kutsala liivamaardlas on valdavalt väga peeneteraliste ja peeneteraliste liivade lamamiks savikas kuni väga savikas ülipeeneteraline liiv. Maapinna reljeef tänu varasemale kaevandamisele on ebaühtlane.

Taotletava tegevusega kaasneda võivateks olulisemateks keskkonnamõjudeks on kaevandamise tehnoloogilise protsessi ja transpordiga kaasnev müra ja peenosakeste heide (PM) välisõhku ning mõju maastikule ja maakasutusele.

1.5.1. Põhja- ja pinnavesi

Uuringu aruandes on märgitud, et Kutsala liivamaardlasse moodustati kaks aktiivse tarbevaru plokki: plokk 1 aT on moodustatud ülalpool põhjaveetasel ja plokk 2 aT on moodustatud allpool puuraukudes avatud veetasel. Kasuliku kihi uuritud paksus ülalpool põhjaveetasel puuraukudes avatud veetaseme järgi on vahemikus 0,05 - 4,5 m (keskmine 2,3 m) ja allpool põhjaveetasel paksusega 0,0 - 5,0 m (keskmine 1,2 m).

Taotluse seletuskirja kohaselt saab seda väljata põhjaveetasel alandamata, välja kujunenud praktika kohaselt saab allpool põhjaveetasel väljata näiteks pika noolega pöördkopp-ekskavaatori abil. Kui vett kaevandamise eesmärgil karjääri alalt ei kõrvaldata ega juhita karjäärialalt kõrvale siis kaevandamine ei mõjuta oluliselt põhjaveetasel. See tähendab, et kaevandamise käigus ei toimu veeseaduse § 187 p 9 või p 12 kohast tegevus.

Veealune materjal tõstetakse esmalt hüdropuistangusse, kus liigne vesi sellest välja nõrgub. Hüdropuistangutest välja nõrguv vesi valgub tagasi karjääri. Väljatava maavara mahu arvelt veetase karjäärialal mõnevõrra alaneb, alanedes siiski oluliselt vähem kui liigse vee välja pumpamisel. Veetaseme alanemise ulatus sõltub liivast tagasi nõrguvast vee kogusest. Tagasinõrguva vee kogus sõltub eelkõige kaevandatava liiva poorsusest (näitab maksimaalset

veekogust settes/kivimis veega küllastatuse korral) ning veeannist (kivimist/settest raskusjõu mõjul väljavoolava vee kogus). Lisaks mõjutavad veetaset kliimaatilised tingimused (sademed, aurumine).

Pinnaseveeks nimetatakse maapinnalt arvates esimese põhjaveekihi või -horisondi vett, mille põhjaks on vettpidav kiht. Vaadeldavas asukohas on liivalasundi lamamiks valdavalt hall ülipeene- kuni väga peeneteraline savikas kuni väga savikas liiv. Pinnaseveed ei ole ülevalt poolt kaetud vettpidava kihiga ning vesi ei täida vett kandvat kihti täielikult. Seepärast on pinnasevesi vaba pealispinnaga ning vesi on survevaba. Pinnaseveed on tundlikud meteoroloogilistele muutustele, mistõttu kuivadel aastaegadel või aastatel pinnasevee tase mõnevõrra alaneb, vihmarikastel aastaegadel või aastatel aga tõuseb. Pinnasevee vaba pealmist pinda nimetatakse pinnasevee tasemeks ning harilikult on sel laineline iseloom ning pinnasevee tase jälgendab enamasti maapinna reljeefi.

Taotluse seletuskirjas kirjeldatakse, et taotletava ala geoloogilise uuringu andmetel järgib pinnaseveetase maapinna ja lamami reljeefi, kogu ala piires jääb kõrguste vahe 3,73 m piiresse. Pinnasevee tase on madalam juba varasemalt kaevandatud alal ning kõrgem kaevandamata alal, kus kasuliku kihi paksus on väiksem ning kasuliku kihi lamam kõrgemal.

Pinnasevete peamiseks toitumise viisiks on sademete pinnasesse infiltratsioon. Infiltreeruva vee hulk sõltub sademete iseloomust ja aeratsioonivöö läbilaskvusest. Lühiajalised nõrgad vihmad suurendavad vähe põhjavete varusid, kuna suurem osa selliste sademete vett ei imbu pinnasesse kuigi sügavale ja pärast vihma maapinna kuivamisel aurustub. Tugevad lühiajalised vihmad ei etenda samuti pinnasevete toitumisel olulist osa, kuna niisuguste sademete veed voolavad enamikus lähematesse orgudesse või veejuhtmetesse. Kõige suurema tähtsusega on nõrgemad pikemaajalised vihmad. Need annavad enamasti maksimaalse hulga vett pinnasevete varude täiendamisel, seoses millega tõuseb ka pinnasevee tase. Talvised sademed saavad pinnasevete toiteallikaks olla alles kevadel pärast sulamist. Sulamisvete infiltratsioon oleneb pinnase sulamise kestusest, maapinna reljeefist, taimestikust, pinnase veeläbilaskvusest jms teguritest. Näiteks on tasase reljeefi korral infiltratsiooni tingimused märksa paremad kui järskudel nõlvadel. Taimestikuga kaetud aladel on infiltratsioon samuti intensiivsem, sest taimestik aeglustab lume sulamist ja vähendab pindmisi äravoolusid. Samuti on infiltratsioon intensiivsem avatud karjäärialal.

Taotluse seletuskirja kohaselt väljatava materjali mahu arvelt karjäärialal veetase siiski mõnevõrra alaneb. Kuid tuleb arvestada, et maavara ei väljata korraga lühikese aja jooksul, seega ei ole oodata ka järsku veetaseme alanemist. Samaaegselt kaevandamisega toimub juba veetaseme taastumine settekaardilt tagasinõrguva vee, sademevee ja karjääri külgedelt infiltreeruva vee arvel. Seega ei kujune kaevandamistegevuse käigus olukorda, kus veetase alaneb kiirelt mitmeid meetreid, tuues kaasa ulatusliku põhjavee alanduslehtri välja kujunemise. Karjääri kasuliku varu ammendumise järel kujuneb alale veekogu, mille veetase on lähedane kaevandamise eelse põhjavee tasemega 20,0 m abs.

Taotletava karjääri võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariiolekordadega. Kõige tõenäolisem mäeeraldisel toimuda võiv õnnetusjuhtum on

seotud õli või kütuse lekkega. Avari korral tuleb reostus koheselt lokaliseerida ning teavitada Päästeametit ja Keskkonnaametit. Minimeerimaks võimaliku reostuse teket tuleb kaeve- ja töötlemistehnika korrasolu regulaarselt kontrollida. Tehniliselt korras seadmete kasutamisel ja nende regulaarsel hooldamisel on lekete tõenäosus väike ja lekked kiiresti avastatavad.

Maavara kaevandamine karjääris avaldab mõju pinna- ja põhjavee tasemele ning piirkonna veerežiimile eelkõige siis, kui põhjavee tasemest allpool oleva maavara kaevandamisel alandatakse (pumbatakse vett välja ja/või suunatakse kraavide abil isevoolselt suublaks olevasse veekogusse) karjääris veetaset või veetase alaneb väljatava maavara mahu arvel. See toob kaasa põhjavee taseme alanemise ja alanduslehtri välja kujunemise karjääri ümbritseval alal. Selline põhjavee taseme alanemine muudab omakorda põhjavee liikumise dünaamikat karjääri mõjualas, kuna karjääris veetase alaneb ning selle tulemusena liigub vesi karjääri suunas kuni veetase karjääris ja ümbritseval alal on ühtlustunud. Karjääri koguneva vee suunamine eesvoolu muudab suublaks oleva vooluveekogu veerežiimi, suurendades selle vooluhulka. **Tuginedes uuringu aruandele ja taotluse seletuskirjale saab väita, et ühtegi nendest tegevustest (põhjaveetaseme alandamine, vee suunamine eesvoolu) Kutsala liivakarjääris kaevandamistegevusega ei kaasne.** Sellest tulenevalt puudub taotletaval tegevusel mõju lähiümbruse veerežiimile.

Planeeritav ala asub kaitstud põhjaveega alal. See tähendab, et vaadeldavas piirkonnas on põhjavesi looduslikult väga hästi kaitstud maapinnalt lähtuva punkt- või hajureostuse suhtes. Hinnang on antud maapinnalt esimese aluspõhjalise veekompleksi looduslikule kaitstusele maapinnalt lähtuva potentsiaalse reostuse eest.

Masinate suuremahulisi hooldusi ja remonttöid karjääris ei teostata. Seadmeid hooldatakse ning selleks ettenähtud ja ettevalmistatud hooldusplatsil. Võimalike rikete ning avariide tagajärjel tekkiva kütuse- või õlireostuse likvideerimiseks peab karjääris olemas vajalikus koguses absorbenti (näiteks turvas, saepuru või sünteetilised absorbendid), millega saab tekkinud reostuse kokku korjata. Avariide likvideerimise viisid planeeritakse põhjalikumalt kaevandamise projektis.

1.5.2. Välisõhk (müra ja peenosakeste (PM) heide)

Liiva kaevandamisel ja transpordil võib eeldada mõningast peenosakeste (PM) kontsentratsiooni tõusu välisõhus ja müra teket.

Peenosakeste (PM) heide

Liiva kaevandamisel on tavaliselt peamisteks peenosakeste (PM) välisõhku paiskumise allikateks maavara kaevandamis- ja laadimisprotsessid ning toodangu väljaveoga seotud transport. Transportimisel tekkivate peenosakeste (PM) levikut saab leevendada teede niisutamise/kastmisega kuival aastaajal. Peenosakesi (PM) võib eralduda vähesel määral ülalpool veetaset toimuval maavara väljamisel, kuid enamjaolt on looduslikus olekus liiv niiske ega lendu.

Liivakarjääris toimuvate tööde käigus tekib kaevandatavast keskkonnast pärinevaid mineraalsed peenosakesi (liiva-, tolmu- ja saviosakesed), mis võivad veekogusse sattudes muuta selle kvaliteeti. Taotletavalt alalt setete kannet eesvooludesse või nende kaudu veekogudesse ei toimu, kuna vett kaevandamise eesmärgil eesvoolu ei juhita. Samuti ei toimu peenosakeste infiltreerumist põhjavette, sest kasuliku kihi lamamiks on väikese veejuhtivusega setted, mis ühtlasi toimivad ka filtrina ning kaitsevad alumisi põhjaveekihte võimaliku avarii ja reostuse korral.

Tuginedes eelnenule ja taotluse seletuskirjale teeb Keskkonnaamet ettepaneku kanda kaevandamisloa väljastamise korral loa vormile järgmised kõrvaltingimused:

- Sademetevaesel perioodil, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5 °C ning toimub kaevandamistegevus, on keskkonnaloa omanikul kohustus kasta karjääris kaevisse transportimisel kasutatavaid karjäärisiseseid teid;

Müra

Välisõhus leviva müraga seonduvat reguleerib atmosfääriõhu kaitse seaduse § 55 kuni 66. Keskkonnaloa omaja on kohustatud kinni pidama nii atmosfääriõhu kaitse seadusest, keskkonnaministri 16.12.2016 määrusest nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (edaspidi **määrus nr 71**) kui ka sotsiaalministri 04.03.2002 määrusest nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning üldkasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“.

Müra tekitavad karjääris töötavad mäetööde masinad: ekskavaatorid, koppladurid ja kallurautod, mobiilne purustus- sorteerimissõlm ja sõelumiskompleks. Müra suhtes on kõige tundlikum objekt karjäärile lähim elamu, mille õueala asub teenindusmaa kirdenurgast ca 110 m kaugusel kirdes katastriüksusel Männisauna (90202:005:2050).

Mäetööde masinate müratase on vahemikus 80 - 90 dB, mõõdetuna 10 m kauguselt müraallikast. Vastavalt määrusele nr 71 on tööstusliku müra normväärtus päevasel ajal olemasolevatel rohe- ja elamualadel 60 dB ning vastav öine normväärtus 45 dB. Müraallikast eemaldudes müratase alaneb. Avamaal 100 m kaugusel alaneb müratase ca 32 dB. Karjääris võivad müra summutavateks täiendavateks teguriteks olla karjääri seinad ja katendist vallid.

Taotluse seletuskirja kohaselt ladustatakse alalt eemaldatud katend teenindusmaa piires kuni 3m kõrgustesse vallidesse. Puistanguvallid alandavad mürataset Männisauna kinnistu suunal veelgi.

Keskkonnaamet märgib, et keskkonnahäiring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata (KeÜS § 3 lõige 1). Seega võib häiringuna olla tajutav ka selline heli, mis jääb õigusaktidega sätestatud piiridesse ega ületa piirnorme. Keskkonnaamet leiab, et tagamaks inimese tervist ning heaolu, on otstarbekas vähendada keskkonnahäiringuid võimalikult suures ulatuses. Selleks, et vähendada kaevandamistegevuse mõjualal olevale elamu suunal tekkida võivat keskkonnahäiringut, tuleks kaaluda leevendusmeetme rakendamist. Keskkonnaamet teeb ettepaneku kanda keskkonnaloale järgmine kõrvaltingimus:

- Kutsala liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaa piirile, Männisauna (90202:005:2050) kinnistuga külgnevale alale, tuleb rajada müratõkkevall.

Taotluse seletuskirjas on märgitud, et öisel ajal ei ole plaanis taotletaval alal kaevandada.

Taotluse seletuskirjas on märgitud, et mürataseme ja peenosakeste (PM) tekke ning leviku vähendamiseks saab leevendava meetmena seada karjäärisisestel teedel transpordivahendite liikumiskiirusele piirangu.

1.5.3. Vibratsioon

Vibratsiooni tekitavad karjääris töötavad mehhanismid. Liivakarjääris vibratsiooni põhjustavaid lõhkamistöid läbi ei viida. Lähtuvalt töötervishoidu käsitlevast seadusandlusest on karjääris töötavale tehnikale kehtestatud vibratsiooni piirnormid juba valmistajatehases. Kutsala liivakarjääris töötav tehnika peab vastama kehtestatud normidele, mistõttu kaevandamisel kasutatav tehnika ning laadimistööd ei põhjusta vibratsiooni, mis võiks oluliselt negatiivselt mõjutada karjääris töötavaid inimesi või ümbruskonda. Liivakarjääris vibratsiooni põhjustavaid lõhkamistöid läbi ei viida.

1.5.4. Valguse, soojuste, kiirguse ega lõhna reostust

Valguse, soojuste, kiirguse ega lõhna reostust kaevandamistegevusega ümbruskonnale ei kaasne.

1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Vastavalt MaaPS § 50 lõikele 6 tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava (edaspidi **jäätmekava**), kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmeoidla jäätmeseaduse (edaspidi **JääTS**) § 352 tähenduses. Jäätmekava koostamisel, esitamisel ja kinnitamisel lähtutakse JääTS §-ga 42 1 kehtestatud nõuetest.

Taotluse juurde on lisatud jäätmekava, mille Keskkonnaamet kinnitas 14.01.2022 korraldusega nr DM-117788-5. Jäätmekavas on märgitud, et kaevandamisjäätmeteks võib taotletaval alal kvalifitseerida kooritava katendi koguses *ca* 65 tuh m³. Keskkonnaministri määruse nr 70 „Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu“ (RT I, 18.12.2015, 14) lisast lähtuvalt on katendi jäätmeliik 01 01 02 (mittemaaksete maavarade kaevandamisjäätmed).

Katend, mis koosneb kasvukihist, on võrdsustatav saastumata pinnasega, sest kaevandataval alal ei ole fikseeritud jääkreostust ning JääTS § 1 lõike 33 kohaselt on saastumata pinnas seaduse tähenduses pinnas, mis eemaldatakse kaevandamise käigus maapinna ülemisest kihist ja mida ei loeta saastunuks vastavalt Eesti või Euroopa Liidu õigusaktidele.

Katend (kasvukiht, orgaanikarikas liiv) on käsitletav püsijäätmena, sest materjal on inertne, ei lagune ega lahustu looduslikus keskkonnas, keskkonnale ohtlike ainete sisaldus ei ületa nendes looduslikku fooni ning need ei sütti ise ega põle. Samuti ei ole katend biolagundatav ega mõjuta ebasoodsalt muid sellega kokkupuutesse sattuvaid aineid viisil, mis põhjustaks keskkonna

saastumist või kahju inimese tervisele. Katendi leostuvus veekeskkonnas, ohtlike ainete sisaldus ning nõrgvee ökotoksilisus ei põhjusta täiendavat keskkonnakoormust, seda eriti põhja ja pinnavee kvaliteedinõudeid silmas pidades (JäätS § 4).

JäätS § 35² kohaselt loetakse jäätmeoidlaks iga ehitist või ala, mida kasutatakse tahkel, vedelal, lahuse või suspensiooni kujul olevate kaevandamisjäätmete kogumiseks või ladestamiseks sh ka rohkem kui kolmeks aastaks saastumata pinnase ladestamise ala. Seega tuleb mäeeraldisel või mäeeraldisel teenindusmaale moodustatud katendivallide ala käsitleda kui jäätmeoidlat.

Jäätmekava kohaselt vastab taotletav ala JäätS § 35² kohaselt B-kategooria jäätmeoidlale, kuna ei esine sama paragrahvi lõikes 5 loetletud asjaolusid. Välistatud on jäätmeoidlast õhu või vette eralduvate saasteainete teke ja levik, sest tegemist on saastumata materjaliga. Samuti on välistatud jäätmeoidlast tuule- ja veerosiooni mõjul materjali laialikandumise oht, sest vallid haljustuvad vegetatsiooniperioodil 1–3 kuu jooksul. Vallide pealispind silutakse, et tagada nende stabiilsus.

Kaevandamise käigus toimub materjali sõelumine erinevatesse fraktsioonidesse. Saadud fraktsioonid leiavad kasutust teede ehitusel ja ehitustöödel ning materjali töötlemisel ei teki jääke või rikastamisjääke. Seega materjali töötlemisel jäätmeid või rikastusjääke jäätmeseaduse §71 mõistes ei teki.

Jäätmekava kohaselt maavara väljamise käigus kaevandamisjäätmeid ei teki, sest kaevandatud maavarakiht kaubastatakse või töödeldakse kogu ulatuses. Samuti ei teki kaevandamisjäätmeid maavara töötlemisel, sest kogu toodang kaubastatakse. Mäeeraldiselt juuritud kannud ei kuulu JäätS § 1 lõike 11 punkti 5 kohaselt jäätmeseaduse reguleerimisealasse. Samuti pole JäätS § 35² kohaselt ladustatud kändude puhul tegu jäätmeoidlaga, kuna kände ladustatakse mäeeraldisel vähem kui kolm aastat.

1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Avariilukorra võimalikkust on käsitletud eelhinnangu punktis 1.5. Võimalik heide on selle kiirel likvideerimisel lokaalne ning minimaalne.

Pinnase reostuse võivad põhjustada karjääris ettevaatamatuse korral ja ohutusnõuete mitte täitmisel diiselkütust, õlisid või kemikaale kasutavate masinate ja seadmete lekked või avariid. Pinnasevee kaitseks tuleb hoida kõrget töökultuuri. Kütuse ja/või määrdeainete pinnasevette sattumise vältimiseks tuleb jälgida masinate tehnilist seisundit ning teostada masinate hooldust selleks sobivalt ettevalmistatud keskkonnas. Karjääri kaevandamisprojekti tuleb ette näha võimaliku reostuse kiire likvideerimise viis.

1.8. Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide oht teaduslike andmete

alusel

Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht puudub.

2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond (määruse nr 31 § 3)

2.1. Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Taotletav karjäärialala kattub suures osas varasemalt kaevandatud kuid korrastamata alaga, kus osaliselt kasvab noor mets ja lehtpuu võsa. Varasemalt kaevandamata alal kasvab okaspuumets, kus põhiliseks puuliigiks on mänd.

Seega on taotletav ala osaliselt juba varasemalt inimtegevusest mõjutatud.

Avalikus kasutuses oleva kohaliku tee nr 9020028 Unukse-Iila äärmise sõiduraja välimine serv jääb taotletava mäeeraldise ja selle teenindusmaa läänepiirist vastavalt *ca* 30 m ja *ca* 18 m kaugusele. Taotletaval mäeeraldisel ja selle teenindusmaal teekaitsevööndiga kattumist ei ole.

Taotletavast alast *ca* 6 - 30 m kaugusele põhjasuunda jääb mitteavalik Mahu tee - Pärna tee (tee nr 9020782). Vastavalt valla üldplaneeringule ei ole erateedele üldkehtestatud teekaitsevööndit. *Ca* 480 m kaugusele idasuunda jääb Unukse-Mahu kõrvalmaantee (tee nr 17159).

Transpordiamet andis keskkonnaloa taotlusele arvamuse 26.01.2022 kirjaga nr 7.1-7/22/1757-2 (registreeritud KOTKAS 28.01.2022 numbriga DM-117788-9). Kirjas märgib Transpordiamet järgmist – väljavedu riigiteele 17159 tuleb kavandada läbi kohalike teede 90209782 Mahu tee – Pärna või 9020028 Unukse küla – Iila küla ristumiskohtade (vastavalt km 3,714 või 2,74), Transpordiameti eelistuseks on juurdepääs läbi kohaliku tee 90209782, sest selle ristmiku lähedusse jääb ainult üks maavara transpordist häiritav majapidamine. Kuna kummagi oleva ristmiku gabariidid ei vasta maavara väljaveoks sobilikele tingimustele, tuleb väljaveoks kasutatav ristumiskoht rekonstrueerida ning selleks kõigepealt taotleda Transpordiametilt ehitusseadustik (edaspidi **EhS**) § 99 lõike 3 alusel nõuded projekti koostamiseks. Samuti tuleb ette näha kasutatava kohaliku tee viimine tolmuva katte alla vähemalt 100 m ulatuses, sest vastavalt liiklusseaduse § 72 Tee kasutamisele esitatavad nõuded, lg 1 on keelatud teed kahjustada ja risustada.

Tulenevalt eeltoodust ning tuginedes EhS § 99 lg 3, liiklusseaduse § 72 ja maanteede projekteerimismäärustele, esitas Transpordiamet ettepaneku keskkonnaloale järgmiste kõrvaltingimuste seadmiseks (KeÜS § 53 lg 1 p 11):

1. enne kaevandamistööde alustamist tuleb riigiteel 17159 materjalide väljaveoks kasutatav ristumiskoht km 3,714 või 2,74 rekonstrueerida, sest olevate ristmike gabariidid ei vasta maavara väljaveoks sobilikele tingimustele. Transpordiamet väljastab EhS § 99 lõike 3 kohased täpsemad nõuded projekti koostamiseks ristumiskoha kinnistu omaniku taotluse alusel;
2. maavara väljaveoks kasutatavad teed tuleb vähemalt 100 m ulatuses enne riigiteega ristumist viia tolmuva katte alla, sest vastavalt liiklusseaduse § 72 tee kasutamisele

esitatavad nõuded, lg 1 on keelatud teed kahjustada ja risustada.

Kavandatava tegevuse keskkonnameetmed ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks tuuakse välja maavara kaevandamise loa kõrvaltingimuste osas.

Taotletava mäeeraldise piires puuduvad ehitised, kommunikatsioonid, keskkonna- ja looduskaitse objektid, muinsuskaitse-, ajaloo-, kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alad ning muud kitsendusi põhjustavad objektid.

Maaregistri andmetel on katastriüksuste Karjääri (katastritunnus 90201:001:0487) sihtotstarve tootmismaa 100%. Katastriüksusele, millele on välja antud maavara kaevandamise luba, määratakse kaevandamisloast tulenev mäetööstusmaa (maakatastriseadus § 18² lõige 4).

2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Geoloogilise uuringu andmetel moodustavad Kutsala maardlas kasuliku kihi lamami savikad kuni väga savikad hallid kuni hallikaspruunid liivad. Lamamis olevad liivad on valdavalt ülipeeneteralised. Lamami abs kõrgused varieeruvad vahemikus 14,75 - 22,45 m, lamami abs kõrgused tõusevad lõunasuunas, kus allpool põhjaveetasel levib väga savikas liiv.

Ülalpool põhjaveetasel (plokk 1 aT) varieerub looduslikus materjalis kruusa fraktsiooni (osakeste läbimõõt $\geq 4,0$ mm) sisaldus vahemikus 0,0 - 42,0% (kaalutud keskmine 11,8%), sh osakesi suurusega $\geq 31,5$ mm vahemikus 0,0 - 9,0% (kaalutud keskmine 0,9%). Liiva fraktsiooni sisaldus koos savi ja tolmuaga varieerub vahemikus 58,0 - 100,0% (kaalutud keskmine 88,2%) ning savi- ja tolmusisaldus vahemikus 6,5 - 18,5% (kaalutud keskmine 12,2%). Looduslikust materjalist väljasõelatud liivas varieerub savi- ja tolmusisaldus vahemikus 7,1 - 28,5% (kaalutud keskmine 13,9%). Liiv on väga peene- kuni jämedateraline, valdavalt peeneteraline. Kaalutud keskmiste näitajate järgi ei vasta looduslik materjal ülalpool põhjaveetasel ehitusliivale esitatavatele nõuetele, seega loetakse materjal täiteliivaks.

Allpool põhjaveetasel (plokk 2 aT) varieerub looduslikus materjalis kruusa fraktsiooni (osakeste läbimõõt $\geq 4,0$ mm) sisaldus vahemikus 0,0 - 11,0% (kaalutud keskmine 3,1%). Kruusaosakesi läbimõõduga $\geq 31,5$ mm veealuses materjalis ei leidu. Liiva fraktsiooni sisaldus koos savi ja tolmuaga varieerub vahemikus 89,0 - 100,0% (kaalutud keskmine 96,9%) ning savija tolmusisaldus vahemikus 5,8 - 13,8% (kaalutud keskmine 10,4%). Looduslikust materjalist väljasõelatud liivas varieerub savi- ja tolmusisaldus vahemikus 5,8 - 13,8% (kaalutud keskmine 10,8%). Liiv on ülipeene- kuni peeneteraline, valdavalt väga peeneteraline. Kaalutud keskmiste näitajate järgi ei vasta looduslik materjal allpool põhjaveetasel ehitusliivale esitatavatele nõuetele, seega loetakse materjal täiteliivaks.

Geoloogilise uuringu kohaselt avati 2020 aastal läbi viidud geoloogiliste välitööde käigus põhjavee ülemine kiht (pinnasevesi) 20 puuraugus maapinnast 0,2 - 5,0 m sügavusel, absoluut kõrgustel 18,72 - 22,45 m. Keskmine põhjaveetasel taotletava mäeeraldise piires on absoluut kõrgusel 20,34 m. Geoloogilise uuringu käigus avati pinnasevesi kõikides puuraukudes ning

maksimaalselt lasus kasulikust kihist 5 m intervall veetasemest allpool. Kasuliku kihi keskmine paksus mäeeraldisel on 3,1 m, millest keskmiselt 2,0 m lasub ülalpool põhjaveetasel ning allpool põhjaveetasel on 1,1 m paksune liivakiht.

Kaevandamise jooksul põhjaveetase jooksvalt taastub sademete arvelt ning ühtlustub ümbritsevaga kaevandustegevuse lõppemisel. Kavandatava tegevusega kaasnev mõju põhjavee režiimile on vähene. Eksperthinnangu kohaselt on põhjaveetaseme alanemine suurim karjääri vahetus läheduses, hääbudes *ca* 100 m kaugusel. Liiva kaevandamine ei avalda mõju pinnavee režiimile, kuna vett karjäärist välja ei pumbata ning vett eesvooludesse ei juhita.

Enne kaevandamise alustamist eemaldatakse alal kasvavad puud ning kooritakse katend. Liiv looduses ei taastu, mistõttu on tegemist taastumatu loodusvaraga ning puudub looduskeskkonna vastupanuvõime. Karjäärade rajamisel ja nende töötamise jooksul looduslik mitmekesisus vaesestub. Samuti muutub maastiku visuaalne ilme. Need on kaevandamisega kaasnevad paratamatud mõjud. Looduslik mitmekesisus saab hakata taastuma ja maastikuilme paranema peale karjääri korrastamist. Taotletav ala korrastatakse peale maavara varu ammendumist veekoguks ja metsamaaks.

2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Taotletaval mäeeraldisel ning selle mõjupiirkonnas puuduvad karstinähtused, märgalad ja merekeskkond. Kavandatav tegevus ei asu tiheasustusalal ega selle läheduses. Seega nimetatud objektidele kavandatav tegevus mõju ei avalda.

Teadaolevalt ei esine taotletaval mäeeraldisel alasid, kus on õigusaktidega kehtestatud nõudeid ületatud või võidakse ületada.

2.3.1. maastik, pinnavormid

Taotletava mäeeraldise reljeef on seoses varasema kaevandamisega muutlik, kaevandatud ala servadel on järsud nõlvad, samuti esineb mäeeraldise keskosas katendivalle ning väiksemaid ladustatud liiva ja kruusaka liiva hunnikuid. Varasemalt kaevandatud ala läbivad krossi- ja ATV rajad ning osaliselt kasvab alal noorendik. Seega on osa planeeritavast alast juba inimtegevusest mõjutatud. Kaevandamisest puutumata ala planeeritavas karjääris on tasase reljeefiga.

Riiklikul tasandil puuduvad taotletaval mäeeraldisel ning selle mõjupiirkonnas tähelepanuväärsed pinnavormid.

2.3.2. kultuuri- või arheoloogilised väärtused

Taotletaval alal ei ole registreeritud arheoloogilise väärtusega objekte ega alasid.

Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole taotletava Kutsala liivakarjääriga kattuvat ala kantud kultuurimälestiste registrisse ja alaga seotud kannet ei leia ka Eesti vaimse kultuuripärandi nimistust.

2.3.3. veeobjektid (jõeäärsed alad, jõesuudmed, karstinähtused, rand, kallas)

Taotletava mäeeraldise teenindusmaast ca 260 m läänes ja 300 m põhjas voolab Pada jõgi (KKR kood VEE1071900). Taotletaval alal vooluveekogu kalda kaitsevööndiga kattuvust ei ole. Jõgi on Eesti üks tähtsamaid meriforelli kudejõgesid.

Liivakarjääris toimuvate tööde käigus tekib kaevandatavast keskkonnast pärinevaid mineraalseid peenosakesi (liiva-, tolmu- ja saviosakesed), mis võivad veekogusse sattudes muuta selle kvaliteeti. Taotletavalt alalt setete kannet eesvooludesse või nende kaudu veekogudesse ei toimu, kuna vett kaevandamise eesmärgil eesvoolu ei juhita. Samuti ei toimu peenosakeste infiltreerumist põhjavette, sest kasuliku kihi lamamiks on väikese veejuhtivusega setted, mis ühtlasi toimivad ka filtrina ning kaitsevad alumisi põhjaveekihte võimaliku avarii ja reostuse korral.

Võttes aluseks taotletava asukoha ja selle ümbruse reljeefi, aluspõhja setete ning väljatava maavara füüsikalised omadused, põhjavee voolusuuna, taotletava tegevuse läbiviimiseks planeeritud tehnoloogia jms võib jõuda järeldusele, et taotletava tegevusega ei kaasne olulist mõju pinna, ega põhjaveele. Võimalik hinnanguline veetaseme alanemine hääbub enne vooluveekogu (vt ka p 1.5.1). Vooluveekogud toituvad suuresti sademest. Seega ka Pada jõe veetase ja vooluhulk sõltuvad eelkõige sademete jaotusest aastalõikes.

Kavandatav tegevus ei avalda mõju pinnavee režiimile, kuna karjäärist ei pumbata vett välja ega juhita eesvoolu.

Jõesuudmeid taotletaval alal ega selle mõjupiirkonnas ei ole.

Eeltoodust saab järeldada, et kavandatav tegevus taotletavas Kutsala liivakarjääris ei avalda mõju Pada jõe kaudu vooluveekogu jääb väljapoole kavandatava tegevuse mõjuraadiust.

2.3.4. mets, Natura 2000 võrgustiku alad, kaitstavad loodusobjektid

Taotletav ala kattub suures osas varasemalt kaevandatud ning korrastamata alaga, kus osaliselt kasvab noor mets ja lehtpuu võsa. Varasemalt kaevandamata alal kasvab okaspuumets, kus põhiliseks puuliigiks on mänd. Seega tuleb enne kavandatavat tegevust mets raadata.

Keskkonnaamet märgib siinkohal, et keskkonnaluba on küll metsaseaduse § 32 lg 2 p 4 tähenduses metsa raadamise alusdokument, kuid raadamise vastavust õigusaktide nõuetele kontrollib Keskkonnaamet metsateatise, mitte keskkonnaloa, menetluses. Metsateatise esitamise järgselt kontrollib Keskkonnaamet kavandatava raie vastavust õigusaktide nõuetele (sh looduskaitsealised piirangud). Kaevandamisluba ei anna reservatsioonideta õigust kaevandamiseks ega asenda muid kaevandamiseks vajalikke haldusakte.

Taotletava liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaaga ei kattu Natura 2000 võrgustiku alasid ega muid kaitsealuseid loodusobjekte.

Pada jõgi kattub Pada jõe hoiualaga[1] (keskkonnaregistrikood KLO2000140), mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse ning II lisas nimetatud liigi – jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*) elupaiga kaitse.

Taotletavast alast ca 300 m kaugusel põhja pool asub Mahu-Rannametsa looduskaitseala[2] (keskkonnaregistrikood KLO1000273), mis on moodustati nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - jõgede ja ojade (3260), lammi- ja lodumetsade (91E0*), vanade loodusemetsade (9010*) ja vanade laialehiste metsade (9020*) ning II lisas nimetatud loomaliigi kaitseks.

Mahu-Rannametsa looduskaitseala ning Pada jõe umbes 4 km pikkune lõik looduskaitsealaga kattuv osas kuuluvad Natura 2000 võrgustikku kuuluva Mahu-Rannametsa loodusala (rahvusvaheline kood EE0060223). Lisaks kuulub Pada jõe lõik Sämi-Sonda-Kiviõli maantee sillast kuni suudmeni vääriskalade kudemis ja elupaikade nimistusse[3].

Käesoleva eelhindangu punktides 1.5.1 ja 2.3.3 on jõutud järeldusele, et taotletaval tegevusel puudub mõju lähiümbruse veerežiimile nii põhja- kui pinnavee).

Eeltoodust saab järeldada, et kavandatav tegevus taotletavas Kutsala liivakarjääris ei avalda mõju Pada jõe hoiualale, Mahu-Rannametsa looduskaitsealale ega Mahu-Rannametsa looduslale kuna nimetatud objektid jääb väljapoole kavandatava tegevuse mõjuraadiust. Seega ei vähenda planeeritav tegevus Natura ala kaitse-eesmärgiks olevate elupaigatüüpide ja liikide elupaikade pindala, ei mõjuta struktuuri ega funktsioonide toimimist, kuna need alad jäävad taotletavast kaevandamisalast piisavale kaugusele

Keskkonnaamet leiab, et Natura eelhindamise läbiviimine ei ole antud juhul vajalik, kuna eelhindangus on jõutud objektiivsele ning ajakohasele infole tuginedes selge ja kindla otsuseni, et kavandatava tegevuse mõjualale ja/või mõjupiirkonda ei jää Natura alasid.

[1] Hoiuala loodi Vabariigi Valitsuse 15.09.2009 määrusega nr 237 „Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne-Viru maakonnas“ (RT I, 12.03.2019, 31);

[2] Kaitseala moodustati Vabariigi Valitsuse 28.02.2006 määrusega nr 56 „Mahu-Rannametsa looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“;

[3] Keskkonnaministri 01.07.2016 määrus nr 18 „Keskkonnaministri 15. juuni 2004. a määruse nr 73 „Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu“ muutmise“;

2.3.5. Kumulatiivne mõju

Kumulatiivset mõju on oluline hinnata, kui kavandatavast tegevusest lähtuv mõju

kombineerituna teiste tegevuste mõjudega ajas ja ruumis võib muutuda märkimisväärselt oluliseks. Teisisõnu tuleb kahe tegevuse kumulatiivset mõju hinnata, kui planeeritava tegevuse mõju keskkonnale on väheoluline, kuid kumulatiivne mõju teise tegevusega võib olla paljutähendav. Keskkonnaamet leiab, et kaevandamine ja metsa raadamine on piisavalt erineva mõjuga ja erineval ajal toimuvad tegevused selleks, et nende kahe tegevuse eraldiseisev kumulatiivse mõju hindamise läbiviimine oleks keskkonnaloa taotluse menetluse raames põhjendatud või otstarbekas. Kuigi keskkonnaluba maavara kaevandamiseks on raadamiseks loa saamise eelduseks, ei tähenda see automaatselt, et iga loa väljastamisele järgneks raadamine.

2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Taotletavale karjäärile lähim elamu, mille õueala asub teenindusmaa kirdenurgast ca 110 m kaugusel kirdes katastriüksusel Männisauna (90202:005:2050). Liiva kaevandamisel, sõelumisel ja transpordil võib eeldada mõningast peenosakeste (PM) kontsentratsiooni tõusu välisõhus (vt p 1.5). Transportimisel tekkivate peenosakeste (PM) levikut saab leevendada teede niisutamise/kastmisega kuival aastaajal. Eelnevast tulenevalt on Keskkonnaamet teinud käesoleva eelhinnangu punktis 1.5.2. ettepanekud keskkonnaloale kõrvaltingimuste seadmiseks.

Kaevandamine ei mõjuta piirkonna veerežiimi, kuna karjääris kaevandatakse veetaset alandamata ning vett välja juhtimata (vt ka p 1.5.1).

3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (määruse nr 31 § 4)

KMH-1 tuvastatakse kavandatava tegevuse otsene ja kaudne oluline keskkonnamõju keskkonnaelementidele, nagu maa, pinnas, vesi, välisõhk, kliima, maastik ja looduslik mitmekesisus, elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele, samuti võimaliku suurõnnetuse või katastroofiga kaasnev oluline keskkonnamõju, ning kirjeldatakse ja hinnatakse neid.

Maavara kaevandamisel ja laadimisel loodusliku niiskuse juures ei eraldu märkimisväärselt tahkeid peenosakesi ning need langevad kiiresti maha masinate töösooni läheduses. Maavara transpordiga võib teedel kuival aastaajal välisõhus tõusta peenosakeste (PM) kontsentratsioon. Et vähendada tahkete peenosakeste levikut, tuleb kaevandamise ja vedude perioodil (kuival ajal) niisutada tooret, karjäärisiseseid teid ning platse.

Maavara kaevandamise, töötlemise ja transportimisega kaasneb müra, mida tekitavad karjääris töötavad kaevandamismasinad, kuid lähimate majapidamiste õuealad paiknevad taotletavast karjäärist piisavalt kaugel, et häiring nendeni ei jõuaks.

Ruumiliselt ei ulatu kavandatavast tegevusest tulenevat olulist mõju mäeeraldise piiridest väljapoole, küll aga visuaalselt on maastikupilt tegevuse kestel häiritud. Hiljem, kui maa-ala korrastatakse, likvideeritakse ka visuaalne häiring.

Valguse, soojuse, kiirguse ja lõhnareostust liiva kaevandamisega teadaolevalt ei kaasne.

Kumulatiivset mõju ei ole. Piiriülest (riigipiiriülest) mõju ei ole.

4. Eelhinnangu järeldus (määruse nr 31 § 5)

Keskkonnaameti hinnangul puudub kavandataval tegevusel oluline keskkonnamõju, kuna:

- kavandav tegevuskoht ja selle mõjuala ei asu Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava tegevusega ei mõjutata kaitsealasid ega Natura 2000 võrgustiku alasid ega kaitsealuseid liike;
- eelhindamise tulemusena selgus, et kaevandamine ei mõjuta olulisel määral põhjaveerežiimi, kuna allpool põhjaveetasel kaevandamisel ei alandata veetaset;
- eelhindamise tulemusena selgus, et lähimate eluhooneteni ei jõua nõuetekohase kaevandamise korral ülenormatiivset müra;
- eelhindamise tulemusena selgus, et lähimate eluhooneteni ei levi eeldatavalt tahked peenosakesed, kui kuival perioodil niisutatakse tooret, karjäärisesid teid ja platse;
- kaevandatud maa on kvalitatiivselt taastatav korrastamisega.

Teave kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise menetluste liitmise kohta

Keskkonnamõju hindamise menetlusi ei liideta.

Teave vajalike keskkonnauuringute kohta

Lisauuringute vajadus võib tekkida korrastamisprojekti koostamisel. Lisauuringute vajaduse otsustab loa andja korrastamistingimuste andmise protsessi käigus.

Muid täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

KeHJS § 11 lõike 8¹ kohaselt peab KMH algatamata jätmise otsus muuhulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedava või olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lõike 2 kohaselt esitatakse eelhinnangus põhjendatud juhul ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks, kui eelhinnangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algatamata jätmine.

III MENETLUSOSALISTE ÄRAKUULAMINE

Keskkonnaamet saatis 14.09.2022 kirjaga nr DM-117788-14 EMG Karjäärid OÜ-le, Viru-Nigula Vallavalitsusele jt puudutatud isikutele käesoleva eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu tutvumiseks ning arvamuse avaldamiseks (KeHJS § 11 lõige 2 ja haldusmenetluse seadus § 40 lõige 2).

Transpordiamet andis 16.09.2022 kirjaga nr 7.1-7/22/1757-4 (registreeritud KOTKAS 19.09.2022 numbriga DM-117788-15) teada, et nõustub Kutsala liivakarjääri keskkonnaloa

taotluse keskkonnamõju eelhinnanguga.

Viru-Nigula Vallavalitsus andis 21.09.2022 e-kirja teel (registreeritud KOTKAS 21.09.2022 numbriga 21.09.2022) teada, et Viru-Nigula vallavalitsus on nõus KMH algatamata jätmisega

EMG Karjäärid OÜ tegi 27.09.2022 e-kirja nr 22-697 teel (registreeritud KOTKAS 28.09.2022 numbriga DM-117788-17) järgmise ettepaneku:

„Olete eelnõus teinud ettepaneku keskkonnaloale lisatingimuse seadmiseks sõnastuses: *Sademetevaesel perioodil, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5 °C ning toimub kaevandamistegevus, on keskkonnaloa omanikul kohustus kasta karjääris kaevise transportimisel kasutatavaid karjääriseseid teid*; Teeme ettepaneku lisada sõnastusse vajaduspõhisus, kuna liiva loodusliku niiskuse juures ei ole vaja lisaks niisutada, sellisel juhul tekib vastupidine efekt nn muda näol.“

Keskkonnaamet selgitab- kõrvaltingimuse vajaduse tingib just asjaolu, et näiteks sõiduki ratastelt teedele pudenenud liiv kuivab teatud ilmastutingimuste juures kiiresti ning põhjustab peenosakeste (nn tolmu) lendumise välisõhku. Keskkonnaamet leiab, et termin „vajadusel“ on mitmeti mõistetav ja raskesti kontrollitav. Seetõttu on nimetatud kõrvaltingimuse juurde lisatud teatud tingimused, mille juures on teede kastmine vajalik. Eelnevale tuginedes leiab Keskkonnaamet, et antud kõrvaltingimuse sõnastust ei ole põhjandatud muuta.

IV OTSUS

Tuginedes eelnevale, EMG Karjäärid OÜ esitatud taotlusele, KeHJS § 3 lõike 1 punktile 1, § 6 lõike 2 punktile 2 ja lõikele 4, § 6¹ lõigetele 3 ja 5, § 9 lõikele 1, § 11 lõigetele 2, 22, 23, 4, 8 ja 81, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse 8 eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõikele 1 ja § 3 punktile 4, keskkonnaministri 16.08.2017 määrusele nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“, Keskkonnaameti peadirektori 10.12.2020 käskkirja nr 1-1/20/230 „Keskkonnaameti struktuuriüksuste põhimääruse kinnitamine“ lisa 13 „Keskkonnaameti ringmajanduse osakonna põhimäärus“ punktile 2.5.1. ja Keskkonnaameti peadirektori 09.07.2021 käskkirja nr 1-1/21/137 „Keskkonnaameti teabehalduse kord“ lisale 14, **otsustan:**

4.1. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju, mistõttu Keskkonnaamet ei algata Kutsala liivakarjääri mäeeraldisel maavara kaevandamise loa taotlusele keskkonnamõju hindamist.

4.2. Kavandatava tegevuse keskkonnameetmed ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks tuuakse välja maavara kaevandamise loa kõrvaltingimuste osas.

(allkirjastatud digitaalselt)
Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo

Teadmiseks: Maa-amet, Transpordiamet, Viru-Nigula vallavalitsus

Liis Jääger
spetsialist
maapõuebüroo

Krista Pukk
vanemspetsialist
looduskasutuse osakond